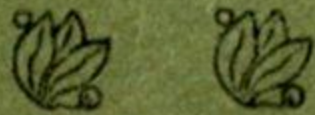

37208

Kažipot za izseljence.

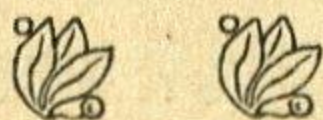
Izdal in založil
škofijski odbor

„Avstrijske družbe sv. Rafaela
v varstvo katoliških izseljencev“

v Ljubljani.

Kažipot za izseljence.

Izdal in založil
škofijski odbor

„Avstrijske družbe sv. Rafaela
v varstvo katoliških izseljencev“

v Ljubljani.

Ljubljana 1904.

Tiskala Katoliška Tiskarna.

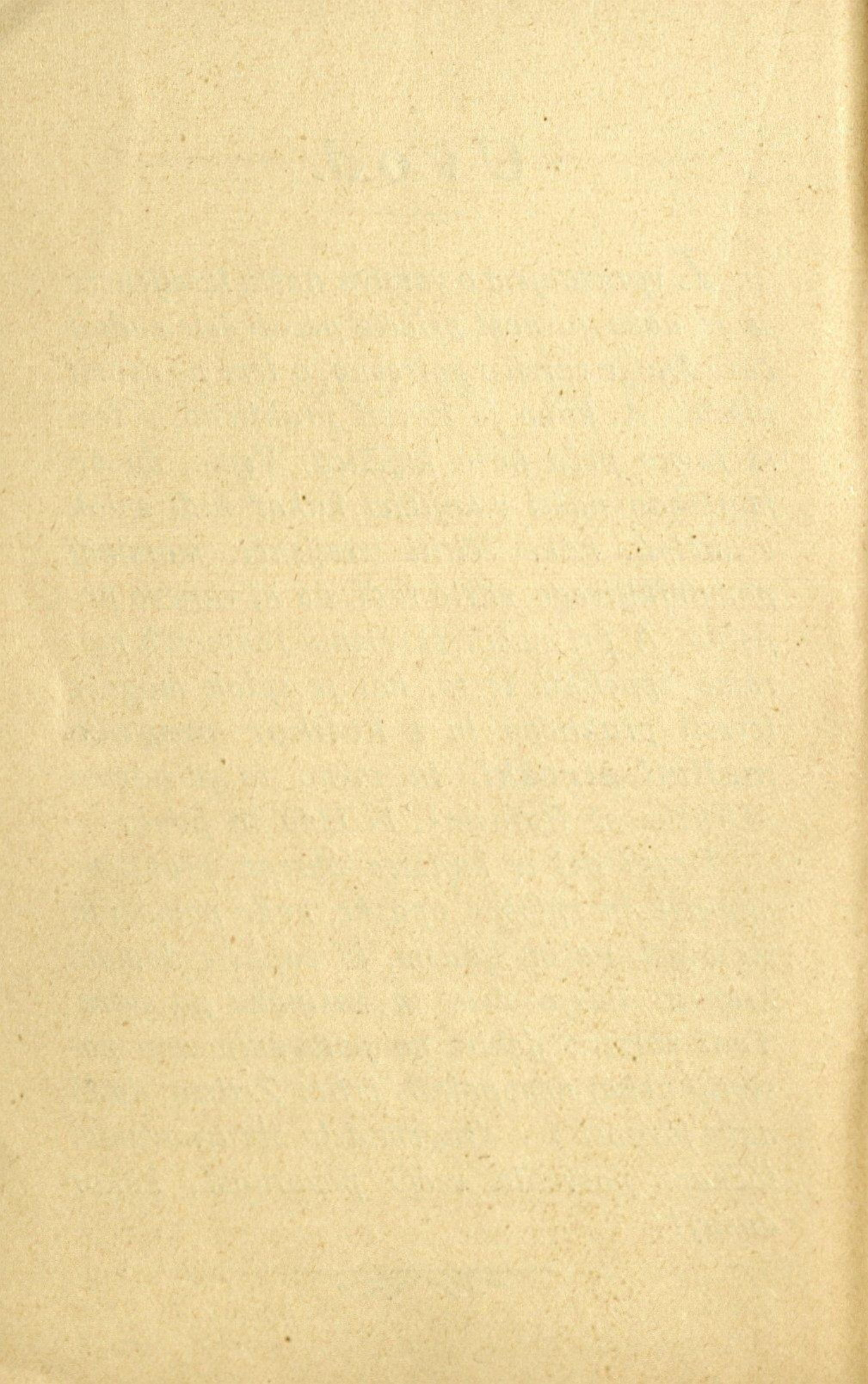
030032720

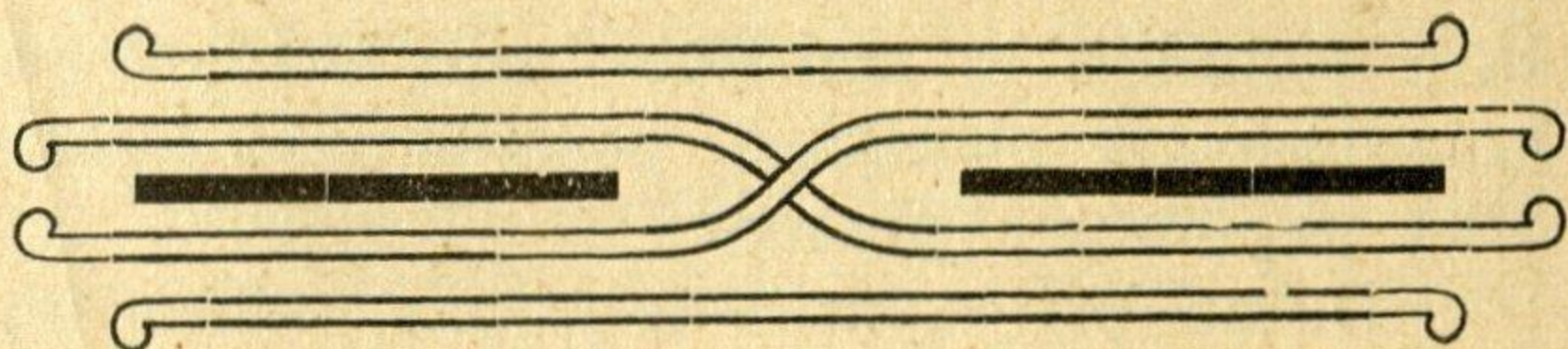
U v o d.

Z vprašanjem o varstvu naših izseljencev se je naša javnost pričela pečati šele zadnji čas. Da je varstvo potrebno, o tem ne dvomi nikdo. A kako je izvesti praktično, s tem se ravno peča naša knjižica. Vemo, da bo marsikdo našel v knjižici kakor tudi sploh v načinu, kako ščititi izseljence, marsikaj pomanjkljivega, zdelo tudi, da ni varstvo popolno. A pri naših skromnih razmerah moramo izpeljati le to, kar je sploh mogoče izvesti praktično in **s kolikor mogoče malimi stroški**. In ravno to je namen »Družbe sv. Rafaela«, ki izda ta pouk.

Drugi del te knjižice obsega praktične migljeje in splošne opazke, kako pomoči in svetovati našim ljudem, ki zapuste domači kraj in iščejo dela in zaslužka po svetu. Tudi varstvu deklet na potovanju smo posvetili nekaj nepopolnih črtic. Želimo, da bi naša javnost i v drugem delu obravnavanim točkam posvetila večjo pozornost, kakor doslej!

Vzroki izseljevanja.

Zadnja leta je naraslo izseljevanje iz Avstrije v zelo veliki meri. Veliko ljudi zapušča domovino in išče sreče v tujini, zlasti v Ameriko je naperjen veliki tok izseljevanja. Ko se je l. 1871. v Ameriko čez Hamburg izselilo 1171 avstrijskih izseljencev, je naraslo to število l. 1868. na 24.447. Število izseljencev ni bilo sicer vsako leto enako; tako je n. pr. l. 1894 znašalo 5902, a 1899. l. 19920, a med njimi je bilo jako veliko število tudi slovenskih izseljencev.

Mnogoteri so vzroki, ki so vplivali na to, da je število slovenskih izseljencev v zadnjih letih tako naraslo. Pred leti so se izselili v Ameriko le posamezniki, ponajveč sorodniki ondotnih ameriških misijonarjev, a sedaj se selijo, osobito v Severno Ameriko, cele trume naših rojakov, tako da nam Slovencem grozi ravno zaradi izseljevanja velika nevarnost v narodno - gospodarskem oziru, ker če bo posebno kmečko ljudstvo še nadalje tako zapuščalo svojo domovino, kakor zadnji čas, da množi vrste delavskega proletariata po severo - ameri-

ških rudnikih in množice belih sužnjev po brazilijanskih plantažah, postane naša domovina popolnoma prazna.

Dobro pri vsem tem je pač edino to, da se naši ljudje večinoma vračajo nazaj v domovino, ko so si prištedili v daljni tujini nekaj novcev, a to nikakor ne odtehta škode, ki jo trpi naša domovina vsled nedostajanja delavnih moči za obdelovanje rodne zemlje.

Slabe letine, vedno višji davki, slabi narodno - gospodarski zakoni v Avstriji in zlasti trtna uš, ki je opustošila vinorodno Dolenjsko, so pač največ vplivali na naraščaj slovenskih izseljencev.

Kako slabo skrbi naša država za domače prebivalstvo, nam dokazuje dejstvo, da ravno največja dela oddaja tujcem. In tuji podjetniki najrajše pripeljejo seboj svoje rojake, kateri ponajveč odneso velik del svojega zaslužka v tujino. In tako grejo milijoni in milijoni, za železnice, za zgradbo novih trdnjav in del v tržaškem pristanišču v žepe tujih kapitalistov in delavcev, ki tako z denarjem avstrijskih davkoplačevalcev množe narodno premoženje drugih držav, medtem ko iščejo domačini kruha in zaslužka v tujini.

Zakaj li ne izvršuje država raznih velikih javnih del v samosvoji upravi, kakor to delajo drugod? Ako bi država velika javna dela izvrševala v samoupravi in bi pri tem uporabljala domače delavce, in jih seveda tudi dobro plačevala, bi ostal denar avstrijskih davkoplačevalcev doma in veliko ljudi, ki iščejo sedaj zaslužka v tujini, bi ostalo

doma v zavesti, da se jim i v domovini nudi dober zaslužek.

Seveda bi morala država skrbeti tudi zato, da bi bilo delavstvo, obrtno in poljedelsko, preskrbljeno za slučaj onemoglosti in ostarelosti. Socialna zgodovina nas uči, da je ravno potem, ko so v Nemčiji uvedli starostno zavarovanje, število izseljencev znatno padlo. Zavest, da bo človek brezskrbno živel zadnja leta svojega življenja, povzročuje, da si hočejo delavci s tem, da ostanejo v domovini, zagotoviti srečno in brezskrbno starost. V teh razmerah je pa naše domače ljudstvo res skoraj prisiljeno, da si išče zaslužka v prekmorskih deželah, ako si hoče kaj prištediti za starost. A med potem, kakor tudi v tujini, so naši ljudje tako v verskem kakor tudi v gmotnem oziru podvrženi mnogobrojnim nevarnostim.

Koliko izseljencev ja izgubilo svojo vero ali vsaj postalo versko brezbržnih izven svoje domovine na potu s trebuhom za kruhom! Kaj lahko pač padajo izseljenci tudi v mreže brezvestnih goljufov, katerih ne manjka nikjer in jih je osobito v Ameriki ogromno število.

Iz tega že razvidimo, kako je potrebno, da bi imeli naši izseljenci varstvo med potom v tujino. Naša, kot katoličanov in kot Slovencev, sveta dolžnost je pač, da skrbimo za svoje izseljence. Ako storimo to, smo storili res lepo socialno, narodno in versko delo. A ravno ta namen: skrb in varstvo za izseljence ima „A v s t r i j s k a d r u Ź b a

sv. Rafaela v varstvo katoliških izseljencev“, ki je v zvezi z „Družbo sv. Rafaela“ za Nemčijo in z ono za Ameriko.

Ker smo Slovenci pač preslabi, da bi ustanovili lastno samostojno društvo v varstvo izseljencev, je potrebno, da izvršujemo varstvo svojih izseljencev v zvezi z mednarodno „Družbo sv. Rafaela“, ki skrbi v verskem in v gmotnem oziru za izseljence. Potrebno je, da postanejo naši izseljenci deležni varstva zaupnikov „Družbe sv. Rafaela“, ki so raztreseni po celem svetu in ki skrbijo zato, da dobe izseljenci dobrih prenočišč, da niso goljufani pri menjavanju denarja, da jim preskrbe, če to žele, prevoznih listkov in grejo izseljencem zlasti v obmorskih mestih, kjer so v največji nevarnosti, v vsakem oziru na roko.

Da je pa mogoče to izpeljati s sorazmerno malimi stroški, ker „Družba sv. Rafaela“ nima na razpolago velikih denarnih sredstev, zato morajo skrbeti že

Domači zaupniki.

Zaupnik družbe sv. Rafaela bi moral postati vsak domači župnik ali samostojni dušni pastir na Slovenskem.

Saj ni že več skoraj samostojne župnije na Slovenskem, iz katere ne bi kdo odšel v Ameriko ali pa kam drugam za opotočo srečo. Vsak tak izseljenec je osobito še, ako pošilja domov denar, takorekoč agitator za nadaljno izseljevanje. Nujno je potrebno, da

vsak župnik, oziroma samostojni dušni pastir toliko pozna izseljevalno vprašanje in pomen „Družbe sv. Rafaela“, da more iti svojim faranom z dobrim svetom na roko, ako se izselijo.

Vodi naj jih pri tem zavest, da je mnogo izseljencev že trpelo škodo ne samo na svojem malem premoženju, marveč tudi na duši in telesu ravno zato, ker se v domovini, predno so odpotovali v tujino, ni nihče brigal zanje in jih tudi nihče ni opozoril na delovanje „Družbe sv. Rafaela“. In tako so reveži padli v roke prvega gostilničarja, agenta in menjevalca denarja v tujem obrežnem mestu brez vsakega varstva, kar bi se pač ne bilo zgodilo, ako bi bil izseljenec dobil že doma priporočilni listek „Družbe sv. Rafaela“ in potrebni pouk za na pot.

Dolžnost domačega zaupnika „Družbe sv. Rafaela“ je preskrbeti in vročiti izseljencu priporočilni listek „Družbe sv. Rafaela“, kateri mu bo najboljše priporočilno pismo, ko bo došel med potom v tuja mu obrežna mesta.

Znano bi moralo biti vsakemu zavednemu katoličanu, da izdajajo protestanška društva vsako leto na tisoče svojih priporočil ravno katoliškim izseljencem in da sprejemajo v svoja zavetišča zlasti katoliške izseljence. V teh hišah je že marsikateri katoliški izseljenec izgubil svojo vero in zato je nujno potrebno, da župniki prepričajo izseljence o potrebi varstva „Družbe sv. Rafaela“.

Značilna je sodba nekega protestantskega mladeniča o delovanju „Družbe sv. Rafaela“. V pismu na svoje starše je pisal sledeče:

„Priporočilni listek „Družbe sv. Rafaela“ je bil zame pravo priporočilno pismo. Listek sem nataknil na klobuk, predno smo prispeli v morská pristanišča, in imel je uprav čarobno moč. Obvarovan sem bil vseh goljufij in zvijač, vsled katerih je bilo mnogo mojih tovarišev oškodovanih. Kakor da bi bil kužen, so se me ogibali goljufi in z manoj so občevali med potjo le pošteni ljudje.“

Splošne opombe zaupnikom in izseljencem.

Predno namerava odpotovati izseljenec, naj se ali ustmeno ali pa pismeno obrne sam ali pa njegov zaupnik na „Družbo sv. Rafaela“, da poizve vse potrebno. In sicer, ako namerava odpotovati v tujino čez severnonemška mesta, naj se obrne na „Družbo sv. Rafaela“ v Ljubljani, če pa meni potovati čez Trst, naj se obrne na p. g. Andreja Furlana, kaplana pri Sv. Antonu Novem v **Trstu**.

Izrecno poudarjamo, da nimamo prav nič zoper to, ako si priskrbi izseljenec vožni listek po kakem domačem agentu, lahko pa potuje tudi brez posredovanja in mu zaupniki „Družbe sv. Rafaela“ bodisi že v severno-

nemških mestih ali pa v Trstu preskrbe vožni listek, kakor tudi pošteno prenočišče in vse drugo. Da pa bo zamogla „Družba sv. Rafaela“ vse pravočasno preskrbeti, naj oni, ki nameravajo popotovati brez posredovanja agentov to „Družbi sv. Rafaela“ najmanj 6 tednov prej naznanijo, da bo društvu omogočeno oskrbeti pravočasno vse potrebno. Duhovnikom, redovnikom in redovnicam pa, ki hočejo potovati v Ameriko ali pa kam drugam čez morje, svetujemo, da naj se vedno poslužijo posredovanja „Družbe sv. Rafaela“, ker skoraj vse prekmorske družbe dajo tem popotnikom znižane cene v kajitah.

Denar, ki ga bo potnik potreboval tekom pota v Nemčiji, naj se menja že doma. Kje, mu bodo že naznanili zaupniki „Družbe svetega Rafaela“ v Ljubljani ali v Trstu. Ostali denar naj pa menja pri zaupniku „Družbe sv. Rafaela“ v onem obmorskem mestu, kjer se bode ukrcal na ladjo, ki ga bo prepeljala čez morje.

Popotne prtljage ne kaže nikakor veliko vzeti seboj na popotovanje. Čim manj, tim bolje. Popotno blago naj popotnik spravi v kovčeg ali pa v močan, dober in ne prevelik zavoj, kateri naj bo dobro zaprt in zvezan z vrvmi, nikakor pa ne zabit. Vreč ali žakljev ne priporočamo za na pot, ker ne obvarujejo prtljage pred mokroto.

Na kovčegih ali zabojih naj bo z velikimi črkami zapisano ime popotnikovo in kraj, kamor je namenjen, in sicer zato, da se

pošlje prtljaga na pravi kraj in vejo uslužbenci prometnih podjetij za lastnikovo ime, ako se slučajno prtljaga zameša ali pa zavozi, kar se pač lahko pripeti pri velikem številu blaga. Izseljencem priporočamo nadalje, da naj se pri ukrcavanju prepričajo osebno, jeli bilo popotno blago ukrcano na ladjo.

Predvsem naj pa izseljenci, predno se podajo na dolgo in nevarno pot skrbe za to, da se spravijo z Bogom. Če tega niso storili že doma, naj pa očistijo svojo vest vsaj v Ljubljani ali v Trstu, oziroma vsaj v onem obmorskem mestu, kjer se bodo ukrcali na ladjo. V vseh obmorskih mestih je pre-skrbljeno zato, da lahko opravijo svojo versko dolžnost.

Izseljenci na Nemškem.

Naši izseljenci prestopijo ponajveč nemško mejo v Ludwigshafnu in so tu podvrženi nemškemu izseljevalnemu zakonu iz l. 1897. Dasi so posamezna določila tega zakona zelo stroga, moramo odkrito priznati, da je ta strogost jako dobra, ker varuje izseljence pred izkoriščevalci in urejuje tudi razmerje izseljencev z vsemi, ki pridejo ž njimi v dotiko: z agenti, gostilničarji oziroma lastniki prenočišč za izseljence itd.

Dovoljenje za prenočevanje izseljencev dobe le zanesljive osebe in so podvrženi

lastniki strogim predpisom, tako v zdravstvenem kakor tudi v nraavnem oziru. Prenoišča, kakor tudi izseljence preiščejo večkrat zdravniki, določeno je natančno, koliko število izseljencev sme vsak posamezni lastnik prenočiti, in tudi po spolu strogo ločijo izseljence. Lastniki ne smejo izseljencem nobene stvari prodajati dražje, kakor to določajo oblastveno potrjeni ceniki.

Izseljenci smejo le na gotovih postajah prestopiti nemško mejo, kjer so urejene takozvane kontrolne postaje za izseljence, in jim je strogo prepovedano drugod prestopiti nemško mejo. Na teh postajah se mora vsak izseljenec skopati v gorki kopelji, zdravniki jih preiščejo, jim razkužijo obleko in prtljago. Te kontrolne postaje imajo tudi posebne lazarete za izseljence. Vsak izseljenec mora nadalje pokazati na meji, koliko da ima denarja, ker nemška država strogo zahteva od izseljevalnih družb, da izseljenci ne oškodujejo Nemčije.

V Hamburgu je pa za izseljence posebno oskrbljeno. Dovoljeno je izseljevanje skozi mesto Hamburg le s tem pogojem, da so zgradile prekmorske družbe takozvane dvorane za izseljence. Te dvorane leže zunaj mesta in tvorijo poseben kompleks zase. Stavljene so v takozvanem paviljonskem sistemu. Izseljenci, ki se itak vozijo navadno v posebnih vlakih za izseljence ali pa vsaj ločeni od drugih popotnikov, pridejo tako v izseljevalne dvorane, ne da bi prišli v Hamburg in prinesli tako v mesto morebiti

kake nalezljive bolezni. Izseljenci plačajo na dan 1 marko za stanovanje, hrano, kopelj, razkuženje in zdravniško preiskavo. Upoštevati se mora pri tem tudi to, da so izseljenci, ki stanujejo v teh dvorana, popolnoma obvarovani pred različnimi izkoriščevalci, ki jih kot posredovalci služb, komisijonarji, menjalci z denarjem in kot vodniki tujcev hočejo izkoriščevati in opehariti.

Izseljevalne dvorane obsegajo 25.000 m² in je v njih prostora za 1000 izseljencev. Poslopje je razdeljeno v dva oddelka

A) za nečiste in

B) za očiščene izseljence

Došli izseljenci smejo le v **oddelek za nečiste**, kjer jih vpišejo v zapisnike in pripišejo tudi ono črto, po kateri se nameravajo odpeljati čez morje. Prenočišča so v zato za spalnice odločenih prostorih in se izseljence loči strogo po spolu. Vse izseljence okopajo in med kopanjem razkužijo njihovo obleko in prtljago. Med kopanjem jih preiščejo zdravniki in le oni, ki je zdrav, čist in njegova obleka ter prtljaga razkužena, sme v oddelek za čiste.

Oddelek za čiste, v katerem izseljenci pričakujejo dne, da se bodo ukrcali v ladjo, ima zopet več popolnoma ločenih oddelkov po spolu, družinah, narodnosti in tudi po veri, da se tako prepereči vsako pričkanje med privrženci različnih veroizpovedanj.

Kuha se na dva načina: za kristjane je posebna kuhinja in pa za jude, kjer kuha posebna judovska kuharica judom „košer“ jedila.

V sredi oddelka za čiste sta katoliška in protestanška cerkev. Judje imajo tudi svojo sinagogo. Katoliško, kakor tudi protestanško in judovsko bogoslužje za izseljence je vsak dan. —

V dvorane za izseljence v Hamburgu najrajši nastanijo izseljence iz Rusije in Galicije. Naše izseljence pa najrajši porazdele med razne krčmarje in prenočevalce izseljencev, ker so kvalitativno mnogo boljši kakor so Poljaki, Slovaki in poljski judje. A ravno zato pa tudi oni naši izseljenci, kateri potujejo v Ameriko čez Hamburg, potrebujejo posebnega varstva „Družbe svetega Rafaela“.

Predno ukrcajo izseljence, je zopet v takozvanih ukrcevalnih dvorana h policijsko zdravstveni ogled v navzočnosti ameriškega konzula in tu zavrnejo vsakogar brez usmiljenja, če ni popolnoma zdrav. Pri pomnimo, da če pride kdo k temu ogledu pijan, bo brezdvajbeno zavrnen po komisiji, ker v Ameriki ne marajo pijancev.

Ta način z malimi nebistvenimi razlikami je običajen tudi pri ukrcavanju izseljencev v Bremenu, Antwerpenu, Havru in deloma tudi v Trstu, kje se je zadnji čas ustanovila „Družba sv. Rafaela“.

Avstrijska vlada namerava izdati posebno postavo v varstvo za izseljence in zgraditi veliko hišo v Trstu, kjer bo najbrže preskrbljeno na način, kakor smo ga obrazložili pri opisu izseljevalnih dvoran v Hamburgu, in bosta tudi katoliška in pravoslavna cerkev.

Na ladji.

Na ladjah se ravno po zaslugi „Družbe sv. Rafaela“ strogo pazi, da so izseljenci ločeni po spolu in pazijo, da jih ne izkoriščajo razni goljufi.

Vkljub temu pa priporočamo izseljencem in prosimo vse naše gg. zaupnike, da naj opozorijo izseljence na sledeče stvari:

a) Izseljenec naj bo nad vse previden v svojem občevanju. Zaupa naj nikomur in tudi nasproti rojakom naj bo previden, da ne pade v kremplje goljufov, katerih se nikjer in tudi na ladjah vkljub vsem strogem nadzorstvu nikakor ne manjka.

b) Paziti mora na svoje zdravje; zato naj bo oblečen toplo, skrbi naj za snago in zlasti da ima vedno suhe noge. Najboljše je, da ostane na krovu v svežem zraku. Varuje naj se težkih in zelo kislih jedi. Upijanljivih pijač naj se ogiba bolj, kakor kuge. Najboljše bi bilo, da bi vsakdo, ki se hoče izseliti, postal abstinent, ker tak v Ameriki kaj velja. Pijanec pa nima nikjer veljave in zlasti ne v Ameriki.

c) Skrbi naj, da si ohrani tudi na ladji čisto vest, zato priporočamo izseljencem branje, ženske pa naj šivajo in pleto, priporočamo nedolžne igre in naj ne pozabijo na najvažnejše: na molitev.

d) Ko pride ladja v ameriško pristanišče, mora izseljenec takoj poiskati zaup-

nika „Družbe sv. Rafaela“, ki ga bo spoznal na znamenju zlate sidre (anker) s križem, katero nosi na klobuku. Ako je izseljenec že potreben varstva v evropskih morskimi mestih, je še bolj potreben varstva v Ameriki, kjer navadno ne pozna nikogar in tudi ni zmožen v Ameriki običajne angleščine, da ne pade v roko goljufom, katerih ima Amerika mnogo več, kakor jih je drugod.

e) Izseljenec naj nosi priporočilni list „Družbe sv. Rafaela“ na klobuku in naj ne sprejme vabila od nikogar in naj se nikomur drugemu ne pridruži, kakor zaupniku „Družbe sv. Rafaela“.

f) Ko dojde v Ellis Island, kjer stopijo v New Jorku izseljenci na ameriška tla, naj takoj, ko so zapisali njegovo ime, naznani, da gre v Leonov hospic za katoličane, kjer je tudi tajništvo, pri katerem dobe katoliški izseljenci brezplačno vsa potrebna pojasnila o vožnji in kraju, kjer nameravajo iskati zaslužek.

g) Izseljenci naj bodo zelo oprezni nasproti vsakomur in tudi proti rojakom, ker odkritosrčni prijatelji so v Ameriki jako redko nasejani.

h) Na „Ellis Islandu“ mrgoli raznih krivoverskih misijonarjev in misijonarič in razne protestanške ločine love neizkušene izseljence v svoje mreže. Teh naj se izseljenci ogibajo kakor ognja, ker uropati jim hočejo dušo. Knjig, ki jim jih usiljujejo pri-

lizneni protestanški misijonarji in lepe krivoverske misijonarke, naj ne sprejemajo, da se iz njih ne nasrkajo krivoverskega soka.

Izkrcevanje.

a) Ko priplove ladja z izseljenci v njujorško pristanišče, ostane v sredi zatoka (Bais) in čaka na zdravstvene organe, kateri preiščejo ladjo in dovolijo popotnikom izkrcevanje, ako niso našli nobene nalezljive bolezni. Ko pa priplove ladja do obrežja, pridejo financarji na krov in nadzorujejo izlaganje prtljage. Popotniki morajo ostati med tem na ladji in čakati, da izlože vso prtljago. Kajitni popotniki smejo potem, ko so financarji pregledali njihovo prtljago, takoj svobodno zapustiti ladjo, a izseljence, kateri navadno potujejo v medkrovu, odpeljejo v malih ladjicah na otok za izseljence „Ellis Island.“

Predno jih pa prepeljejo, preiščejo financarji vso njihovo prtljago. Izseljenci morajo odpreti vse zaboje, kovčke itd. in jih toliko časa ne smejo zatvoriti, dokler ne naredi financar svojega znamenja nanje.

Uvoznino ali carino morajo izseljenci plačati od vseh trgovskih predmetov. Uvoznine prosta je obnošena obleka, za novo obleko se mora pa tudi plačati uvoznino. Nadalje ni treba plačati carine za rokodelsko orodje, učenjakom za njihove knjige, ako so v knjigo zapisali svoje ime.

Priporočamo zaupnikom, da naj pouče izseljence, da ne bodo poskušali utihotapiti kak predmet, ker ako jih zasačejo ameriški financarji, ne bodo le plačali samo uvoznine, marveč poleg nje še visoko kazen. Izseljencem ni znano, da so dostikrat na ladjah tajni vohuni ameriške carinske uprave, kateri izvohajo že na ladjah, če imajo popotniki carini podvržene predmete seboj. Ker so, kakor je itak vsak vohun, zelo prijazni s potniki, jim ti tudi zaupajo svoje skrivnosti. In kako se začudi pač zaupljivi izseljenec, ko dozna, stopivši na suho, da je svoje tajnosti povedal osebi, ki to tajnost potem naznani carinski oblasti, katera kaznuje potem prezaupljivega izseljenca.

Ko so carinski organi izvršili pregled ali revizijo, dobi vsak izseljenec znamenje, brez katerega mu ne vroči parobrodna družba prtljage. Male kovčge pa sme vzeti izseljenec takoj seboj.

Registracija.

Ko pride izseljenec na Ellis Island, upišejo izseljenca v zapisnik. Vsakega posameznika nato pregledajo zdravniki, nakar morajo iti v veliko dvorano, v kateri so po vrsti okenca, skozi katere govore ameriški uradniki ž njim. Pri prvem okencu mora vsak povedati svojo starost kakor tudi svoje prejšnje bivališče. Pri drugem okencu pa naznaniti, kam namerava popotovati, ko-

liko članov ima njegova rodovina in koliko so stari posamezni družinski člani. Člani posameznih rodovin naj pazijo, da ostanejo skupaj in se tako skupno predstavijo uradnikom. Zaupniki naj svetujejo izseljencem, da naj na poseben listič papirja — razločno in natančno napišejo svoje ime in naj ta listič oddajo registratorju, ker se s tem pridobi mnogo časa, katerega smatra vsak Amerikanec, bodisi tudi uradnik, za zlato. Zlasti morajo pa imeti pripravljene tudi popotne liste.

Na registracijo morajo izseljenci obratiti največjo pozornost. Nadzorstvo je namreč tu nad vse strogo in komur ne dovolijo useljevanja, mora se brez milosti povrniti v Evropo nazaj. Če menijo uradniki o kakem izseljencu, da se ne bo mogel preskrbeti sam s svojim delom v Ameriki, bo zavrnen, ako ne dokaže, da ima v Ameriki starše ali sorodnike, ki hočejo skrbeti zanj. Nadalje zavrnejo tudi vse take izseljence, ki nimajo denarja in osobito radi tudi uboge družine. Z mladimi in krepkimi izseljenci ne postopajo tako strogo, če tudi nimajo dovolj denarnih sredstev, ker so mnenja, da bodo mladi in krepki ljudje lahko dobili delo.

Brezpogojno zavrnejo kaznence, ako doznajo, da so jih poslale v Ameriko dobrodelna društva, nadalje pošljejo nazaj reveže in pa take delavce, o katerih menijo, da so že v Evropi s kakim agentom sklenili pogodbo za delo v Ameriki.

Nazaj pošljejo tudi vsako neomozeno žensko, ako je nosna in takim osebam dovolijo vstop le takrat, če se predstavi kak mož na Ellis-Islandu in izjavi, da je on zapeljal dekleta in da hoče poravnati svoj pregrešek. V tem slučaju takoj na Ellis-Islandu še poroče dvojico in jima po dovršeni poroki dovolijo vstop na ameriško celino.

Železniški vožni listki v Ameriki.

One izseljence, katerim je dovoljen vstop v Ameriko in ki izjavijo, da ne nameravajo ostati v New-Yorku, izroče takoj agentu, od katerega mora za drag denar kupiti železniški vožni listek. V nevarnosti je, da bo moral še enkrat dražje plačati vožni listek in da bo ločen od svojih tovarišev in oropan svobodno izbrati ono črto, po kateri bi se rad peljal. Onim izseljencem, kateri imajo priporočilni listek „Družbe sv. Rafaela“, priporočamo, da naj pokažejo listek uradniku **pri drugem okencu**, kateri jih bode nakazal zaupniku družbe sv. Rafaela. Ta jim preskrbi potem železniški vožni listek.

Menjanje denarja.

Predno še izseljenec zapusti Ellis-Island, se mu usiljujejo menjalci z denarjem in pregovarjajo tujca, naj zmenja pri njih svoj

denar. Priporočali smo že, da naj izseljenec svoj denar že zamenja doma ali pa po posredovanju zaupnika družbe sv. Rafaela v onem obrežnem mestu, kjer se namerava ukrcati na ladjo. Ako tega še ni storil, naj to stori saj v Ameriki s posredovanjem zaupnika družbe sv. Rafaela, ako noče biti goljufan.

Prtljaga.

Izseljenčeva prtljaga ostane toliko časa urejena po številkah na „Ellis Islandu“, dokler ne odpotuje naprej. Prtljago mu uroče proti znamki, katero naj dobro shrani. Prepeljejo mu jo potem na oni kolodvor, s katerega bode odpotoval v notranjo deželo. Na železniški postaji stehtajo prtljago in mora od nje plačati voznino, če je težja kakor 150 funtov. Ako popotnik zapazi, da ni njegove prtljage, mora to naznaniti parobrodni družbi in jo natančno opisati. Družba potem brezplačno poizveduje, kam je prešla ali se zavozila prtljaga.

Dohod v New-York. Leonovo zavetišče (Leon Hospic).

Na malih ladjicah prepeljejo izseljence z „Ellis-Islanda“ na „Barge Office“ v New-York. Izseljenec bodi nad vse previden, da

ne pade v roko najnevarnejšim slojem new-yorškega prebivalstva, kateri ga skušajo spraviti v zloglasne gostilne, jih ogoljufajo in jim skušajo na razne načine izvabiti njihov denar.

Če namerava katoliški izseljenec ostati dalje časa v New-Yorku, naj se na vsak način, če nima v New-Yorku zanesljivih sorodnikov, nastani v Leonovem hospicu (zavetišču), ki je na **State-Street**. Hiša je zgrajena v namen, da se pomaga in ščiti izseljence pred različnimi nevarnostmi. Hrana in stanovanje sta v hospicu jako poceni in ima tudi domačo katoliško kapelo, v kateri izseljenci lahko opravijo svojo versko dolžnost.

Na železnici.

Ameriški vlaki imajo en sam razred, pač pa so vpeljeni za izseljence tudi posebni vlaki, ki imajo znižano ceno. Uradnikov ni toliko, kakor v Evropi. Popotnike tudi ne opominjajo z različnimi znamenji in sklici, naj vstopijo v vlak. Vsak popotnik mora skrbeti zase, ob določenem času se vlak odpelje brez vsakih znamenj, kakršne imamo v Evropi.

Izseljenci naj si preskrbe vožne liste za Ameriko, če le morejo, že doma, bodisi po zaupniku „Družbe sv. Rafaela“ ali pa po kakem zaupnem agentu.

Popotnik mora skrbeti sam, da se pelje prtljaga z onim vlakom, s katerim se vozijo

sami. Pripravljen naj imajo vedno vozni list ali karto in naj se ravnajo po sprevodnikovih navodilih.

Po popotovanju.

Ko pride izseljenec v kraj, kamor je bil popotovati namenjen, naj poišče slovenskega katoliškega duhovnika. Ako ni v dotičnem kraju slovenskega duhovnega pastirstva, naj poizveduje po kaki poljski, češki ali drugi katoliški cerkvi. Varujejo naj se pristopiti v kako tajno društvo, katerih kar mrgoli v Ameriki, svetujemo jim pa, da naj pristopijo v k. sl. k. j. ali pa v kako katoliško društvo in naj se tozadevno posvetujejo s katoliškim dušnim pastirjem v Ameriki.

Svetujemo vsem našim rojakom, kateri hočejo v Ameriko, da naj kupijo „**Poduk rojakom Slovencem**, ki se hočejo naseliti v Ameriki“. Poduk obsega vse, kar je našim rojakom potrebno vedeti v Ameriki. Poduk dobijo pod naslovom: Amerikanski Slovenec, 600. N. Chicago St. Joliet, Ill. U. S. America. Nadalje priporočamo vsakomur, da naj v Ameriki naroči kak ameriški kat. slovenski časopis. Navesti hočemo tu njih naslove in pa koliko znaša naročnina: „Amerikanski Slovenec“, prvi katoliški in sploh prvi in najstarejši slovenski list v Ameriki, izhaja v Jolietu Ill. vsak teden in stane za celo leto za Ameriko dva dolarja, za Evropo pa tri. Naslov: „Amerikanski Slo-

venec“ 600. N. Chicago St. Joliet, Ill. U. S. America. — „Nova Domovina“, izhaja v Clevelandu, O. po dvakrat na teden na štirih straneh in stane za celo leto za Ameriko 2 ¹/₂, dolarja, za Evropo 15 kron. Naslov: „Nova Domovina“, 1763 St. Clair, St. Cleveland, Ohio U. S. America. — „Mir“ izhaja v Pueblo, Colo, po enkrat na teden na štirih straneh in velja celo leto za Ameriko 1 ¹/₂, dolarja, za Evropo 10 kron. Naslov: „Mir“, 322 Park St. Pueblo, Colo, U. S. America.

Ko pride v Ameriko, se ne sme čuditi, da v ameriških katoliških cerkvah ni vse tako, kakor doma. Ni toliko praznikov in katoličani morajo sami skrbeti za cerkev, za duhovnika in sploh za vzdrževanje svojega bogoslužja. Zato se pa katoličan ne sme čuditi, ako se večkrat potrka pri njemu in je naprošen, da prispeva za katoliško bogoslužje. Država ne prispeva za bogoslužje niti vinarja, a zato je tudi cerkev tako prosta, kakor ni nikjer v Evropi. Najboljše je pač, da se Slovenci naselijo v krajih, kjer je slovenski duhovnik.

Nadalje je pa tudi dolžnost katoliških slovenskih staršev, da pošiljajo otroke v katoliške šole. Skrbeti morajo zato, da ostanejo otroci katoliški. A v ameriških državnih šolah nimajo pouka o veri in zato je nevarnost, da postanejo otroci, kateri obiskujejo državne šole, brezverni ali vsaj versko brezbrizni.

Predvsem pa ponovno svetujemo vsem našim izseljencem, da pristopijo v kako katoliško društvo. V Ameriki je izseljenec iz-

postavljen raznim nevarnostim in zato naj skrbi, da je v društvu in pridejo v boleznih bratje društveniki k njemu, mu preskrbe zdravnika, zdravila, čujejo pri njem ali skrbe za pomožbo in vrh tega še dele denarno podporo. In če ga ugrabi smrt, naroče zanj dostojen krščanski pogreb, ga spremijo k zadnjemu počitku, molijo za pokoj njegove duše in ukrenejo, da se za pokojnika darujejo svete maše. A to še ni vse. Društvo tudi izroči ženi, oziroma pokojnikovim dedičem lepo svoto smrtne podpore, kakor je bil dotičnik zavarovan, za 500, 1000 ali več dolarjev. Prva in zdaj največja zveza slovenskih katoliških društev je bila ustanovljena že l. 1894. v Jolietu Ill. pod imenom „Kranjska Slovenska katoliška jednota“. V zvezi ima sedaj že 53 slovenskih katoliških društev s 6223 člani. Do lani je izplačala dedičem pokojnih društvenih članov 150.800 dolarjev! Katoliška podpornna društva so velika dobrota za naš narod v Ameriki, torej naj slovenski naseljenec ne odlašaja pristopiti h katerem izmed njih, piše p. g. F. S. Šusteršič v „Poduku“.

Naslovi slovenskih škofov in duhovnikov v Ameriki:

Rt. Rev. *James Trobec*, — St. Cloud Minn.

Rt. Rev. *John. N. Stariha*, — Lead S. D.

Very Rev. *Fr. Buh*, msg., — Ely, Minn.

Rev. *F. J. Ažbe*, — Steelton Pa.

Rev. *F. X. Bajec*, — 7657, James St., St. Paul, Minn.

- Rev. *Math. Bilban*, — Virginia, Minn.
Rev. *Ig. L. Burgar*, — 806 E. B St. Pueblo,
Colo.
Rev. *Bonaventura Ciček, O. M. C.*, — 2222
West Market St. Louisville. Ky.
Rev. *Roman Homar, O. S. B.* — Cloquet,
Minn.
Rev. *Vitus Hribar*, — 25. Glass. Ave., Cle-
veland O.
Rev. *Francis Jager*, — 1410 Eighth St., So.
Minneapolis, Minn.
Rev. *Alois Kastigar*, — St. Henry, Minn.
Rev. *Jos. Knafelc*, — Cowlrey, Minn.
Rev. *F. X. Košmerl*, — 225 Lecond St. Du-
luth. Minn.
Rev. *John Krakar*, — Iron Mountain, Mich.
Rev. *John Kranjec*, — 9713 Ewing Ave.,
So. Chicago, Ill.
Rev. *Francis L. Krže*, — 13 Wageman St.,
Cleveland, O
Rev. *Simon Lampé, O. S. B.*, — Beaulieu,
Minn.
Rev. *John C Mertel*, — 571 th. Street, above
Butter, St. Pittsburg. Pa.
Rev. *Antony Mikš*, — Bloomfield, Minn.
Rev. *Anthony Ogulin*, — 197 Geranium St.,
St. Paul, Minn
Rev. *Marcus Pakiš*, — Calumet, Mich.
Rev. *John Perše*, — Leadville, Colo.
Rev. *John Pirnat*, — Anaconda Mont.
Rev. *John Plešnik*, — Mauhegan, Ill.
Rev. *Alois Plui*, Shakopee, Minn.
Rev. *Anthony Podgoršek*. — Cor 6 th &
Crosat Sts., La Salle, Ill.

Sts., Rev. *F. Požek*, — Montgomery, Minn.

Rev. *Francis Rant*, — New Ulm, Minn

Rev. *A. J. Režek*, — Houghton, Mich.

Rev. *John Seliškar, D. D.* — St. Paul Seminary, St. Paul, Minn.

Rev. *A. Smrekar*, — Tower, Minn.

Rev. *J. M. Solnce*, — 547 Thomas St., St. Paul, Minn.

Rev. *Mathias Stukel*, — Wabasso, Minn.

Rev. *Mathias Šavs*, — Delano, Minn.

Rev. *Wincent Šifrer, O. S. B.* — Zion, Minn.

Rev. *Wenceslaus Šolar, O. S. B.* — Beatty, St. Wincent, Pa.

Rev. *F. S. Šusteršič*, — 812 N. Chicago St., Yoliet, Ill.

Rev. *Ignatius Tomazin*, — Belle River, Minn.

Rev. *Joseph Tomšič*, — Lead, S. D.

Rev. *John Trobec* — Brockway, Minn.

Rev. *Francis Turk*, — 3561 19 th. St. San Francisco, Cal.

Rev. *Michael Tušek*, — Mc. Cauleyville, Minn.

Rev. *A. Vilman*, — Watkins, Minn.

Mogoče, da ta imenik ni več natančen, zato naj izseljenci poprašajo pri uredništvu „Amerikanskega Slovenca“ 600. N. Chicago St. Joliet, Ill. U. S. America, kje je slovenski dušni pastir.

Končno svetujemo našim izseljencem, da naj, ko so že v Ameriki, nikar ne izgubijo poguma. Ker se je že odločil, da išče v tujini sreče, mora vztrajati in ne obupati, dasi mu začetkom niso tla nasejana z rožicami in ne dobi takoj dela.

Povsod sicer, a nikjer tako kakor v Ameriki, mora biti človek srčen, marljiv, vztrajen in pa zaupati mora v Boga, ako hoče, da bo v naši solzni dolini srečen.

Zlasti pa, krščanski slovenski starši: Pošiljajte svoje otroke predvsem v katoliške šole. Z otroci govorite in prisilite jih, da govore z vami slovenski! Ne pozabite nikdar, da ste otroci matere katoliške cerkve in Slovenci!

Skrb za naše domačine.

Ako imamo dolžnost, da v tujih krajih skrbimo za izseljence, nam pa nastaja obenem dolžnost, skrbeti za one naše mladeniče in deklice, ki zapusté svoj domači kraj in iščejo sreče ali pa zaslužka v tujini. Ne bomo tu navedli vseh takih slučajev, kakršni so n. pr.: ako odide mlad dečko študirat v kako mestno šolo, ali se gre učiti kakega rokodelstva in ko odide mladenič k vojakom. Vsak skrben in vesten dušni pastir bo pač v tem slučaju vedel pravo svetovati staršem, a tudi onemu, ki mora v tujino. Svetoval bo staršem skrbeti za to, da bo njihov otrok stanoval pri poštenih, a tudi strogih krščanskih gospodarjih ali gospodinjah. Onim, ki odpotujejo za delom v tuje kraje, bodisi že v Slavonijo ali kam drugam, je pač treba predvsem svetovati, da i v tujini ostanejo pošteni in da naj zlasti skrbe za izvrševanje verskih svojih dolžnosti. Pred vsem naj se

jih pa pouči, da ne bodo zašli v slabe družčine ali pa v nekrščanska društva. Znano nam je, koliko naših poštenih krščanskih delavcev je zabredlo v tujini med rdeče socialne demokrate. Z lepimi publicami o izboljšanju delavskega stanja so postali pristni rdečkarji in kdor se enkrat navzame načel rdečkarjev, postane navadno popoln brezverec in, ko pride zopet domov, razširja med rojaki brezverska soc. dem. načela v veliko pohujšanje svojih rojakov. Proti tej kugi morajo pred vsem nastopiti naša domača k. s. izobraževalna društva, ki pač pri svojih predavanjih ne smejo prezreti nevarnosti, katera žuga poštenim kršč. Slovencem ravno po soc. demokraciji. Onim, ki nameravajo v mestih se izučiti kakega rokodelstva in starejšim, ki hočejo, bodisi vže kot delavci ali rokodelci trajno ostati v kakem drugem kraju, naj pa domači dušni pastir nasvetuje vstop v kako kršč. društvo. Dober, prijazen svet in lepa beseda bota v tem oziru veliko koristila, a obenem pomnožila tudi kršč. organizacijo. Zlasti bi moral domači duhovni pastir vso skrb obračati i na one, ki morajo k vojakom. Ker je splošno znano, kolikim nevarnostim je mladenič izpostavljen v verskem in nraavnem oziru ravno pri vojaki, nočemo izgubljeti pri tem mnogo besedi. Saj bo previden duhovnik sam vedel svetovati pravo in mladega prihodnjega vojaka poučil, da s tem, ko postane vojak, ne preneha ob enem njegova dolžnost kot katoličan.

Žensko varstvo.

Smatramo za svojo dolžnost, da zapišemo nekoliko tudi o ženskem varstvu, o čemur se je pač pri nas javno še premalo razpravljalo in zato tudi malo, zelo malo storilo. A vprašanje je važno, da, ne samo važno, **n a r a v n o s t p e r e č e!** Usojamo naglašati, da je to vprašanje še morebiti večje važnosti, kakor je vprašanje o varstvu izseljencev.

Od nekdanj že je pri nas običajno, da zapušča mnogo mladih, čvrstih in vrlih deklet svoj dom na kmetih in iščejo zaslužka v tujini. Saj dobimo Slovenke, bodisi že Kranjice, Korošice, Stajerke ali pa Primorke tudi v tujini, in žal, tudi tam, kjer bi bilo prav, da bi jih ne bilo. Saj naša dekleta celo v Aleksandriji in Carigradu niso redka prikazen in ne dosti manj žensk gre v Ameriko, kakor moških. Tega toka ne bomo zavrnili. Domače dekleta na deželi, ko odide „služit“ v mesto, pač gre ponajvečkrat z resničnim namenom, da si bo kaj prislužilo in prihranilo za stara leta. Da imajo pri tem mnoga dekleta tudi misel na ženitev, kdo bi jim zameril, saj je znano, da pretežna večina žensk smatra za smoter svojega življenja, da bo dobila moža, kar je utemeljeno v človeški nravi. Res je pa tudi, da goni mnogo naših kmečkih deklet v mestne službe in tovarne plemeniti namen, pomagati svojim staršem, kakor je tudi res, da pa še mnogo

več želja po svobodi in neodvisnosti. A bodisi temu že kakršenkoli vzrok, dejstvo je in ostane, da je ženska v tujini v vsakem oziru bolj izpostavljena raznim nevarnostim v naši materialistični, in nenravni družbi; nevarnostim tako v verskem, kakor tudi v nraavnem oziru, nego so izpostavljeni moški. In zato je tudi naša dolžnost, da kolikor nam je le mogoče storimo svojo dolžnost tudi na tem polju v varstvo deklet. Ne moremo sicer, hvala Bogu, trditi da ni še ničesar storjenega; saj vemo, da je veliko bratovščin, zlasti tretji red, ki tudi varujejo dekleta raznih nevarnosti, imamo n. pr. v Ljubljani „Katoliško društvo za delavke“, „Društvo sv. Marte“ in tudi v Trstu imajo že precej razvito slov. kat. organizacijo v varstvo deklet. A tega, kar imajo drugi srečnejši narodi, pa le še nimamo! Nimamo n. pr. nobenih zakonitih določil, kakor jih imajo v varstvo deklet drugod, nimamo tudi še kake organizacije, ki bi se pečala res intenzivno s tem velevažnim vprašanjem, na katero so celo judje in framazoni že davno obrnili svojo pozornost. Da bi se v tem oziru saj pričelo praktično delo, prav lepo prosimo, naj bi g. duhovni pastirji vso pozornost obrnili na ona dekleta, ki so se namenila iskati službe v tujini. Pred vsem naj nasvetujejo dekletom sledeče:

1. Tudi v tujini naj dekle pazi, da izpolnjuje svoje verske dolžnosti.

2. Popraša in poizve naj, jeli v dotičnem kraju kako katoliško društvo, primerno nje-

nemu poklicu. V tako društvo naj vstopi. Želeti je, da bi v vsakem kraju, kjer so ženske tovarniške delavke, ustanovili „Katoliško društvo za delavke“. Nasvete o ustanovitvi takega društva daje „Slovenska krščansko socialna zveza“ v Ljubljani. Na tem polju imajo poklicani krogi na Slovenskem še jako mnogo dela.

A pred vsem naj prej dotična oseba poizveduje, jeli društvo res katoliško, ker imamo že tudi pri nas nekrščanska društva, namenjena ženskam.

3. Na popotovanji naj skrbno spravi denar. Z nobenim moškim naj med potjo ne občuje, da ne pade v zvito nastavljene mreže zapeljivcev. Ako se vozi v vlaku, naj se vozi v oddelku za ženske in naj izrecno zahteva, da ji sprevodnik odkaže prostor v tem oddelku.

4. Pred vsem naj bo v svojem občevanju z vsakomur nad vse previdna. Ne sprejema naj od sopotnikov nikakih jestvin ali pijač. Dostikrat so vže zapeljivci v tako pijačo umešali omotne stvari in onečastili omoteno dekle.

5. Varuje naj, da ne pade v roke brezvestnim kovarjem ali kovarcam. Z raznimi pretvezami in z obljubami so na zvijačen način takozvani kupci s človeškim mesom že neštevilno deklet prodali v nesramne hiše.

6. Predno dekle stopi v kako službo, naj poizve, jeli so gospodarji zanesljivi in pošteni.

7. Resno svetovati, da ne menja prepogosto služb in da se varuje brezposelnosti, ki veliko deklet privede na slaba, nepoštena pota.

8. Ogiba naj se slabe družbe. Zato naj ne hodi v gostilne in tudi ne na plese. Ravno zadnji je povzročil že marsikateri deklici, da je na duši, a tudi na telesu obolela.

9. Skrbi naj, da tudi na tujem ne zanemarja svojih verskih dolžnosti.

Ogiba naj se sklepati lahkomiselnih zvez z moškimi. Mnogo moških išče spraviti v nesrečo dekleta z obljubo ženitve. Zato naj bo v občevanji z moškimi nad vse previdna.

Naj bi te vrstice obudile mnogo delavcev na polju za varstvo deklet in naj bi sledila „Družbi sv. Rafaela“ tudi močna slov. katol. organizacija za varstvo naših deklet, ki morajo iskati zaslužka izvan svojega domačega kraja, izpostavljene raznim nevarnostim, v kar pomozi Bog.

Naselniški zakon.*)

Ker se dan za dnevom toliko inostranskega sveta vsiplje v Zjedinjene države, ne more biti ameriški vladi enako, kakšne vrste ljudje prihajajo v deželo. Zato je izdala že pred desetletji posebno postavo ali zakon,

*) Poduk Rojakom Slovencem. Spisal Fr. S. Šusteršič, str. 25.

po katerem se naseljevanje omejuje in gotove vrste ljudem naravnost zabranjuje vstop v Ameriko. Ti zakoni so bili že večkrat premenjeni; čim bolj se množi priseljevanje, tem ostrejši so. Za naseljence so odgovorne parobrodne družbe, ki so jih prepeljale v Ameriko. Vsak naseljenec se mora predstaviti preiskovalni komisiji in odgovoriti na gotova vprašanja. Če ta komisija izreče, da temu ali onemu po zakonu ni dovoljeno stopiti na ameriška tla, se mu zabrani izkrcanje in parobrodna družba ga mora poslati nazaj na družbine stroške. Tako jih vrnejo nazaj vsaki dan več ali manj. Tudi Slovencem se je že večkrat pripetila ta neprilika. Da se bodo naši rojaki vedeli ravnati in izogniti veliki škodi, ki zadene vsacega, kogar vrnejo nazaj, jim podamo tu novi naselniški zakon, ki je bil sprejet od kongresa 3. marca in je stopil v veljavo dne 3. junija leta 1903.

Glasi se v glavnih točkah tako le:

1. Vsak naseljenec, ki ni državljani Zjedinjenih držav, Kanade, Kube ali Mexike in pride po železnici ali na ladji iz katerekoli tuje luke v katerokoli luko Zjedinjenih držav, ima plačati dva dolarja naglavnega davka carinskemu kolektorju v blagajno Zjedinjenih držav, predno se mu dovoli izkrcanje. Ta naglavni davek se ne zahteva od tujca, ki potuje skozi Zjedinjene države, in tudi ne od tujcev, ki so že bili sprejeti v Zjedinjene države in so že plačali naglavni davek.

2. Vstop v Zjedinjene države je zabranjen le-tem osebam: slaboumnim, blaznim, božjastnim; vsem, ki so bili blazni v preteku zadnjih petih let; onim, ki so imeli blazni napad dvakrat ali večkrat kadarkoli poprej; beračem, osebam, ki bi lahko postale javno breme, prosjakom iz navade, osebam, ki imajo gnusno ali nevarno nalezljivo bolezen; osebam, ki so bile pred sodiščem spoznane krivim zločina, velike hudobije, ali nravno nesramnega prestopka; poligamistom, anarhistom, ali osebam, ki verjamejo ali zagovarjajo nasilen prevrat ali upor zoper vlado Zjedinjenih držav ali vsakršne vlade sploh, ali prevrat katerihkoli zakonov, ali oni, ki učijo in verjamejo v umor državnih uradnikov; vlačugam, in osebam, ki preskrbujejo ali skušajo uvesti ženske v svrhu vlačugarstva osebam, ki so bile v teku enega leta po prošnji za bivanje v Zjedinjenih državah poslance nazaj, ker so prišle sem pod obljubo dela; osebam, katerim plača vožnjo kdo drugi, ali katerim pomagajo drugi priti, razun če morejo zadostno dokazati, da ne spadajo k nobenemu zgoraj imenovanih razredov. Toda tega ne prepoveduje onim, ki žele v Zjedinjenih državah poslati po sorodnika ali prijatelja, ki pa sicer ni izključen v gori omenjenih razredih. Tudi niso izključene osebe, ki so krive samo kacega čisto političnega prestopka, ki ni nikakor nesramnega značaja; dalje niso izključeni oni izučeni in izvežbani delavci, katerih se ne more dobiti v Zjedinjenih državah. Določba

tega zakona tudi ne velja za kontraktne uslužbence, kakor so gledališki igralci, umetniki, predavatelji, pevci, duhovniki in pridigarji kateregakoli veroizpovedanja, profesorji za kolegije in semenišča, osebe, kateregakoli pripoznanega učenega stanu ali osebe, ki so uslužbene izključno kot osebni ali domači služabniki.

3. Prepovedano je vseljevanje v Zjedinjene države katerekoli žene ali dekleta v svrhu vlačuganja, in vsakdo, kdor to stori ali si prizadeva to storiti, bo spoznan krivim zločina. Komur se ta zločin dokaže, se kaznuje z zaporom najmanj od enega in ne več kot pet let in z denarno globo do 5000 dolarjev.

4. Prepoveduje se posameznikom, tvrdkam, družbam ali društvom plačevati vozne stroške, ali kakorsibodi pospeševati naseljevanje tujcev v Zjedinjene države; ali delavcev izvežbanih ali neizvežbanih, s katerimi so se poprej kontraktno pogodili ali jih z obljubami, ponudbami, nagovarjanjem, posredno ali neposredno spravili v Ameriko.

5. Osebe, družbe in društva, ki vseljujejo ali skušajo naseliti kontraktne delavce, se kaznujejo za vsak tak prestop ek z denarno globo 1000 dolarjev.

6. Prepovedano je prigovarjati ali podpirati uvažanje tujcev z obljubami dela po reklamah in oznanilih tiskanih v tujih deželah, in z vsakim tujcem, ki pride v Zjedinjene države vsled

teh oznanil, se bo ravnalo po § 2. in bo kaznovan po § 5. Izvzet je slučaj, kjer Zjedinjene države same po oznanilih ljudstvo vabijo v gótove kraje

7. Prepovedano je prekomorskim družbam in njih lastnikom neposredno ali po svojih agentih, po pismih, s tiskovinami ali ustmenim prigovarjanjem pospeševati naseljevanje tujcev v Zjedinjene države. Izvzeta so samo navodila, ki naznanjajo čas odpotovanja, potne cene in način popotovanja. Prestopki se kaznujejo po § 5.

8. Vsaka oseba, bodisi lastnik, uradnik ali agent parobrodskih družb, ali kdorkoli, ki pripelje ali izkrca v Zjedinjene države na katerikoli način, ali skuša sam ali po kom drugem pripeljati ali izkrcati v Zjedinjene države takega tujca, komur ni dopuščeno postavnim potom po naselniškem nadzorniku, se kaznuje s 1000 dolarji globe ali z zaporom od treh mesecev do dveh let, ali z obojim za vsak slučaj.

9. Parobrodne in železniške družbe ne smejo uvažati tujcev z ostudnimi ali nevarnimi boleznimi. Ako se je bolezen zamogla spoznati za časa vkrcanja, se kaznuje dotična družba za vsak slučaj s 100 dolarji globe.

10. Določba preiskovalnega zdravnika napram bolnim naseljencem je odločilna.

11. Ako določi preiskovalni zdravnik, da si zavrtnjen izseljenec ne more sam pomagati vsled bolezní, starosti ali mladosti in ako ima tak izseljenec pri sebi tujca za va-

ruha ali spremljevalca, je parobrodna družba prisiljena vrniti oba taka tujca, odkoder sta prišla.

12. Lastniki parobrodnih in železniških družb morajo naseljevalnim uradnikom v pristanišču ali meji oddati natančni imenik vseh potnikov, z natančnimi podatki o njih starosti, spolu, stanu, poklicu, ako so zmožni brati in pisati, o njih narodnosti, plemenu, domovinstvu, o zadnjem bivališču, kje se nameravajo naseliti; ako imajo vozni listek do svojega cilja, ako so sami plačali vožnjo ali kdo drugi, ako imajo 50 dolarjev gotovine in če manj, koliko? Ako gredó k sorodnikom ali prijateljem, njihovo ime in natančen naslov; ako so bili kedaj v ječi in siromašnici, norišnici, ali so živeli od milodarov? Ali so poligamisti, anarhisti, če so prišli v Zjedinjene države vsled vabil, ponudb dela; o njih zdravju; če so pohabljeni, koliko časa in iz kakega vzroka? (Na vsa ta vprašanja morajo naseljenci točno odgovoriti.)

13. Kapitan parobroda mora pod prisego potrditi, da so podatki o izseljencih resnični in da noben potnik ne spada med tiste, katerim se naseljevanje zabranjuje.

14. Zdravnik parobroda mora pod prisego potrditi, da je vsacega izseljenca preiskal, da so podatki o zdravju izseljencev

resnični in da ne spadajo med tiste, katerim postava naseljevanje prepoveduje.

15. Ako kapitan ladje ne odda natančnega popisa izseljencev, plača za vsak slučaj 10 dolarjev globe.

16. Ko izseljevalni uradniki prejmejo podatke o izseljencih, morajo sami, ali na ladji ali nalašč za to določenih prostorih, natančno pregledati in preiskati izseljence. (Tu morajo naseljenci na gorenja vprašanja še enkrat odgovarjati, torej naj pazijo, da se ne zagovore).

17. Zdravniki Zjedinjenih držav morajo natanko preiskati vsacega izseljenca in se prepričati, je-li ne spada med tiste, katerim postava radi bolehnosti in slaboumnosti izkrcanje zabranjuje.

18. Dolžnost prevoznih družb je izkrcati potnike samo na prostorih, določenih po postavi. Kdorkoli vtihotapi izseljence ali jih skuša vtihotapiti, krši postavo in se kaznuje z globo od 100 do 1000 dolarjev ali z zaprom do enega leta ali z obojim. Vtihotapljeni naseljenec pa se pošlje nazaj po izgonu.

19. Vse tujce, katerim postava zabranjuje vhod v Zjedinjene države, mora družba, ki jih je sem privedla, nemudoma vrniti nazaj na svoje stroške. Ako bi parobrodna družba ne vrnila tujca v lukko, odkoder se je pripeljal, zapade globi 300 dolarjev za vsak prestop.

20. Katerikoli tujec pride protipostavno v Zjedinjene države ali

kateri postane javno breme vsled vzrokov, obstoječih pred njegovim prihodom, se zamore vsaki čas v teku dveh let po njegovem dohodu izgnati iz dežele na stroške osebe ali družbe, ki ga je pripeljala sem. Ako to ni mogoče, se odpošlje na svoj dom na državne stroške.

21. Ako zasači finančni tajnik kacega tujca v teku treh let po njegovem prihodu, da se je protipostavno naselil v Ameriko, ga mora dati zapreti in kakor hitro mogoče poslati po odgonu v njegovo domovino.

22. Naselniški komisar mora vladi predložiti od časa do časa natančno poročilo o vseh sprejetih in izgnanih tujcih.

Paragrafi 23., 24. in 25. se tičejo določil uslužbencev naselniškega urada.

26. Poroštvo za naseljenca, da ne bo postal javno nadležen, velja samo, če je v vsakem posameznem slučaju izdano od generalnega naselniškega komisarja in potrjeno pismeno od finančnega tajnika.

Paragrafi 27. do 37. zadevajo notranjo upravo naselniškega urada.

Ako se kak tujec tukaj stalno naseli in izreče, da hoče postati državljan te dežele in pošlje svojo ženo ali otroke, da pridejo za njim, se v slučaju, da žena ali otroci nalezejo kako nalezljivo bolezen na ladji, s katero so prišli, ne pošljejo nazaj, ampak v to zadevno bolnišnico, dokler ne ozdravijo.

38. Nikomur, ki ne verjame v organizirano vlado ali ji nasprotuje, ali je ud kacega društva, nasprotujočega vsaki organizirani vladi, ali zagovarja in uči nepostaven napad ali umor kacega uradnika ali uradnikov sploh, bodisi vlade Zedinjenih držav ali kake druge organizirane vlade, zaradi njegovega ali njihovih uradnih značajev, ni dovoljen vstop v Zedinjene države ali v katerikoli kraj pod njihovo jurisdikcijo.

Vsakdo, ki vedoma podpira take osebe, da pridejo v Zedinjene države ali v kakoršenkoli kraj pod njihovo jurisdikcijo, se kaznuje z globo do 5000 dolarjev ali z zaporom ne manj kot eno in ne več kot pet let ali z obojim.

39. Nihče, ki ne verjame v organizirano vlado ali ji nasprotuje ali je član ali ud kacega društva nasprotujočega vsaki organizirani vladi, ali uči in zagovarja nepostaven napad ali umor kacega uradnika ali uradnikov sploh, bodisi vlade Zedinjenih držav ali kake druge organizirane vlade, zaradi njegovega ali njihovih uradnih značajev, ne more postati državljan Zedinjenih držav. Vse sodnije, ki imajo pravico deliti inostrancem državljanske pravice, morajo natančno poizvedeti glede tega, predno podelé tujcu državljansko pravico.

Kdorkoli pridobi državljansko pravico v nasprotju z določili tega paragrafa, se kaznuje z globo do 5000 dolarjev ali z

zaporom ne manj kot eno in ne več kot deset let ali z obojim, in njegovi državljanski papirji izgube vso veljavo. Kdorkoli vedoma pomaga ali svetuje taki osebi, da si na nepostaven način pridobi državljanske pravice ali v pridobitvenje istih krivo priča, se kaznuje z globo ne več kot 5000 dolarjev, ali z zaporom ne manj kot eno leto in ne več kot deset let ali z obojim.

To so določila novega naselniškega zakona, ki je stopil v veljavo dne 3. junija leta 1903. Priporočamo Slovencem, ki se nameravajo izseliti v Ameriko, naj ga pazljivo prečitajo, da se izognejo škodi in jih ne vrnejo nazaj. S posebno strogostjo postopajo proti kontraktnim delavcem Slovenci ne hodijo sem po kontraktu, vendar naj pazijo, da se ne zagovore. Če se po kontraktu niso dogovorili s kakim delodajalcem, naj poprašani glede dela rekó, da še ne vedó, kako delo bodo delali, a so pripravljene prijeti za vsako delo, za katero so sposobni. Kdor reče, da ima delo že zagotovljeno ali obljubljenno, tacega pošljejo nazaj.

Priporočilni listek
avstrijske družbe sv. Rafaela v varstvo katol. izseljencev.

Empfehlungskarte.

Gospode zaupnike Rafaelove družbe prosimo, da imejitelju tega priporočilnega listka izkažejo vsestransko varstvo.

Die Herren Vertrauensmänner des St. Raphaels - Vereines werden ersucht, dem Inhaber dieser Karte jeglichen Schutz zu gewähren.

.....
predsednik.

Izdano za

iz

po

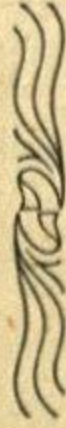
Ko pojedete v mesto, nosite ta list
===== **vidno!** =====

Vse usluge zaupnikov se vrše
===== **brezplačno.** =====

Prečastite gospode duhovnike

prosimo, da katoliške izseljence že precej od doma nagovarjajo, da vso zadevo svojega izseljevanja z zaupnikom pismeno dogovoré:

1. Z ozirom na vožnjo črto po morju, prenočišče, nakupovanje, menjavanje denarja, spremstvo k službi božji in nadaljno priporočilo na prekomorske zaupnike.
2. Vsak izseljenec naj se natanko ravna po nasvetu zaupnikov!

Izseljencem svetujemo:

1. Ko pridete na kolodvor ali pristanišče k morju, nosite priporočilni list v i d n o, in ne sprejemajte vabil od n o b e n e g a d r u z e g a kakor od zaupnika.
2. Ko bi ne bilo zaupnika na mestu pričujočega, obrnite se na policijskega stražnika in vam ga pokaže.
3. Pred odhodom ladje opravite vestno svoje krščanske dolžnosti.
4. Ako z izseljencem na ladji grdo ravna, naj se obrne do kapitana ladje, mu pokaže svoj priporočilni listek, in mu naznani svojo pritožbo. Prav tako naj stori tudi proti zaupniku, ko stopi na suho.
5. Kdor potrebuje na tujem varstva avstrijskega konzula, naj se precej po dohodu pri njem zglasi in vpiše.

Vsak zaupnik nosi znamenje v podobi zlate sidre.

Zaupni možje so ti-le gospodje:

- V **Bremenu**: pastor *Fr. Prachar*, Falkenstrasse 49.
- „ **Bremerhaven**: pastor *Querl* (Kverl), Grünestrasse 27.
- „ **Hamburg**: *Teodor Meynberg*, Grosse Reichenstrasse 52.
- „ **Antwerpen**: *H. Wollersheim*, rue du jardin.
- „ **Rotterdam**: *H. Pott*, Burgemeester Hofmansplein 41.
- „ **Amsterdam**: *Edvard Huf*, Nieudyk 215.
- „ **London**: pater *B. Schäfer*, 47 Union Street, Whitechapel.
- „ **Liverpol N.**: pater *Hughes*, Bishops-House.
- „ **New - York**: Rev. *U. C. Nageleisen*, 6 State Street, (Leohaus).
- „ **Filadelfija**: Kap. *L. M. Kieffer*, 5te und Girard Avenue.
- „ **Milwaukee**: tajnik *Anton Bickel*, Chestnutstreet 411.
- „ **Montreal** (Kanada): pater *Strubbe*, C. SS. R. St. Ane cerkev.
- „ **St. Boniface** (Kanada): Rev. abé *Cloutier*, palais Archi-episcopal.
- „ **Bueons-Aires** (Južna Amerika): *Lee Mireau*, bukvarna, Kallao 441.
- „ **Kuritiba** (Južna Amerika): pater *Franc Auling*, frančiškan.

Brazilija:

- V **Rio Grande**: pater *Ambrož Schup*, jezuit, Rua Marechal Floriana 38.
- „ **Porto Alegre**: urednik *H. Metzler*, Rua Dr. Floras, 32 A.
- „ **Joinville**: pater Vigario *Beergershausen*.
- „ **Desterro**: pater *F. Tepp*.
- „ **Brusque**: pater *Antonio Eising*.
- „ **Braço do Norte**: pater Vigario *Fr. Tombrock*.
- „ **Blumenau**: pater provincijal *Jos. Limpinsel*.
- „ **Lages**: pater *Bernard Neuhaus*, frančiškan.
- „ **Rodeio**: pater *Jos. Korte*, frančiškan
- „ **Tubarao**: pater Vigario *Bernard Freise*.

Južna Afrika:

- V **Johannisburg**: pater *Voltz*, O. M. J.
- „ **Durban**: pater *J. M. Kremer*, O. M. J.
- „ **Pietermaritzburg**: pater *Tosquinet*, O. M. J.
- „ **Kimberley**: pater *Kempf*, O. M. J.

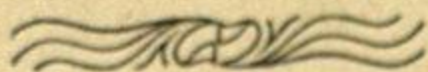
- V **Bulawayo**: pater *Jos. Nesser*, jezuit.
 „ **King Williamstown**: pater *A. Dinter*.
 „ **Port Elisabet**: Rev. *John Bader*, St August. cerkev.

Avstro-Ogrsko:

- Na **Dunaju**: a) *Fr. Jos. Fischer*, XIII. Kienmayergasse 11.
 b) upravništvo „*Barmherziger Samaritan*“.
 XIX. Vormosergasse 3.
 c) *Oton Kozlik*, kurat v Franc Jožefovi bolnici,
 X. Kundratstrasse 3, za Slovence in Hrvate.
 V **Ljubljani**: d) prof. *dr. I. Janežič*, hiralnica.
 „ **Trstu**: e) p. g. *Andrej Furlan*, kapelan pri Novem
 sv. Antonu.

Cerkve in služba božja:

- V **Bremen**: *Kapela sv. Rafaela*, Falkenstrasse 49. Vsak dan ob 7. uri sv. maša, potem spovedovanje. Ob ponedeljkih, sredah in petkih ob 3. uri litanije in pridiga, potem spovedovanje. Ob nedeljah je ob 9. uri sveta maša. Gospod župnik Prachar stanuje poleg kapele.
- V **Hamburg**: *Cerkvica sv. Mihaela*. Potnike spremljajo iz prenočišč v cerkev. Svete maše so ob nedeljah od 6 $\frac{1}{2}$ do 11 $\frac{1}{2}$; ob delavnikih od 6 $\frac{1}{2}$ do 8. ure. Spoveduje se, kadar kdo želi, oglasi se v zakristiji ali pa v župnišču (*Michaelistrasse*, 7). *Marijina cerkev* (*Danzigerstrasse* 60). Mašuje se ob nedeljah od 6 $\frac{1}{2}$ do 10. in ob delavnikih od 6 $\frac{1}{2}$ do 8. *Kapela v lopah za izseljence* (*Freihafen*). Sveta maša ob sredah in sobotah zjutraj. Pridiga in spovedovanje v torkih in petkih popoldne.
- V **Antwerpen**: *Cerkev sv. Ignacija*, Korte Nieustraaf 47. Od 5. do 8. ure sv. maše vsak dan in spovedovanje, ob sredah in petkih ob 5. zvečer rožnivenec in pridiga.
- V **Rotterdam**: *Kapela sv. Rafaela*, *Wilhelminen - Kade* (nasproti lopam izseljencev). Sv. maša vsak dan ob 7 $\frac{1}{2}$ in zvečer ob 6. rožni venec in spoved.
- V **New - York (City)**: *Kapela v hiši za izseljence Leo-Einwandererhaus*, 6. State-Street.
- V **Trstu**: *Cerkev Novi sv. Anton*.

Kazalo.

	Stran
Uvod.	
Vzroki izseljevanja	5
Domači zaupniki	8
Splošne opombe zaupnikom in izseljencem . .	10
Izseljenci na Nemškem	12
Na ladji	16
Izkrcevanje	18
Registracija	19
Železniški vožni listki v Ameriki	21
Menjanje denarja	21
Prtljaga	22
Dohod v New-York. Leonovo zavetišče (Leon Hospic)	22
Na železnici	23
Po popotovanju	24
Naslovi slov. škofov in duhovnikov v Ameriki	26
Skrb za naše domačine	29
Žensko varstvo	31
Naselniški zakon	34
Priporočilni listek.	

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIČNICA

00000476252

Tiskala Katoliška Tiskarna v Ljubljani.

